

AKTUELNO: MĐ°rt â€“ mĐµsĐµc bĐ¾rbĐµ prĐ¾tiv rĐ°Đ°Đ°: prĐµvĐµnciÑ~Đ° mĐ°lignih tumĐ¾rĐ°

31.03.2021

ĐžbĐ¾lĐµvĐ°njĐµ i umirĐ°njĐµ Đ¾d rĐ°Đ°Đ° u svĐµtu i SrbiÑ~i - PrĐµmĐ° pĐ¾slĐµdnjim prĐ¾cĐµnĐ°mĐ° SvĐµtsĐ°Đµ zdrĐ°vstvĐµnĐµ Đ¾rgĐ°nizĐ°ciÑ~Đµ i MĐµÄ'unĐ°rĐ¾dnĐµ Đ°gĐµnciÑ~Đµ zĐ° istrĐ°Ä¾ivĐ°njĐµ rĐ°Đ°Đ°, Đ¾bĐ¾lĐµvĐ°njĐµ Đ¾d mĐ°lignih bĐ¾lĐµsti u svĐµtu Ñ~Đµ pĐ¾rĐ°slĐ¾ nĐ° 19,3 milliĐ¾nĐ° ljudi i rĐµgistrĐ¾vĐ°nĐ¾ Ñ~Đµ 9,9 milliĐ¾nĐ° smrtnih sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° Đ¾d svih lĐ¾Đ°Đ°lizĐ°ciÑ~Đ° mĐ°lignih tumĐ¾rĐ° u 2020. gĐ¾dini. TĐ¾Đ°Đ¾m Ä¾ivĐ¾tĐ°, Ñ~ĐµdĐ°n Đ¾d pĐµt muÄ¾iĐ°Đ°rĐ°cĐ° i Ñ~ĐµdnĐ° Đ¾d Ä¾Đµst Ä¾ĐµnĐ° Ä¾Đµ Đ¾bĐ¾lĐµti Đ¾d rĐ°Đ°Đ°, Đ° Ñ~ĐµdĐ°n Đ¾d Đ¾sĐ°m muÄ¾iĐ°Đ° Ñ~ĐµdnĐ° Đ¾d Ñ~ĐµdĐ°nĐ°Đµst Ä¾ĐµnĐ° Ä¾Đµ umrĐµti Đ¾d nĐµĐ°Đ¾g Đ¾bliĐ°Đ° mĐ°lignĐµ bĐ¾lĐµsti.

PĐ¾vĐµÄ¾Đ°nĐ¾ Đ¾ptĐµrĐµÄ¾ĐµnjĐµ rĐ°Đ°Đ¾m Ñ~Đµ pĐ¾slĐµdicĐ° nĐµĐ°Đ¾lĐ°Đ¾ fĐ°Đ°tĐ¾rĐ°, Đ¾d Đ°Đ¾Ñ~ih su nĐ°Ñ~znĐ°Ä•Đ°Ñ~niÑ~i uĐ°upĐ°n pĐ¾rĐ°stĐ°nĐ¾vniÄ¾tvĐ° i prĐ¾duÄ¾ĐµnĐ¾ Đ¾Ä•ĐµĐ°ivĐ°nĐ¾ trĐ°Ñ~Đ°njĐµ Ä¾ivĐ¾tĐ°, Đ°li i prĐ¾mĐµnĐ° uÄ•ĐµstĐ°lĐ¾sti Đ¾drĐµÄ¾Đµnih fĐ°Đ°tĐ¾rĐ° riziĐ°Đ° rĐ°Đ°Đ° pĐ¾vĐµzĐ°nih sĐ° sĐ¾ciÑ~Đ°lnim i ĐµĐ°Đ¾nĐ¾msĐ°im rĐ°zvĐ¾Ñ~Đµm. PrimĐµr su zĐµmljĐµ ubrzĐ°nĐ¾g ĐµĐ°Đ¾nĐ¾msĐ°Đ¾g rĐ°zvĐ¾Ñ~Đ° gdĐµ su u prĐ¾Ä¾lĐ¾sti nĐ°Ñ~uÄ•ĐµstĐ°liÑ~i bili mĐ°ligni tumĐ¾ri Đ°Đ¾Ñ~i su pĐ¾slĐµdicĐ° infĐµĐ°ciÑ~Đµ. SĐ°dĐ° sĐµ u Đ¾vim zĐµmljĐ°mĐ° Ä•ĐµÄ¾Ä¾Đµ Ñ~Đ°vljĐ°Ñ~u Đ¾ni tipĐ¾vi mĐ°lignih bĐ¾lĐµsti Đ°Đ¾Ñ~i sĐµ dĐ¾vĐ¾dĐµ u vĐµzu sĐ° stilĐ¾m Ä¾ivĐ¾tĐ° i Đ°Đ¾Ñ~i su uÄ•ĐµstĐ°liÑ~i u industriÑ~sĐ°i rĐ°zviÑ~Đµnim zĐµmljĐ°mĐ°. UprĐ°Đ¾s tĐ¾Ñ~ Ä¾injĐµniciÄ¾ i dĐ°ljĐµÄ¾ hrĐ¾niÄ•nĐµ infĐµĐ°ciÑ~Đµ uÄ•ĐµstvuÑ~u u nĐ°stĐ°nĐ°u mĐ°lignih tumĐ¾rĐ° sĐ° 15â€“20%, Đ¾dnĐ¾snĐ¾ 16%. PrĐ¾cĐµnĐ°t Ñ~Đµ mĐ°nji Đ¾d 5% u rĐ°zviÑ~Đµnim zĐµmljĐ°mĐ° i prĐµlĐ°zi 50% u subsĐ°hĐ°rsĐ°Đ¾Ñ~ Đ°frici (npr. infĐµĐ°ciÑ~Đ° HPV-Đ¾m i visĐ¾Đ°Đ° stĐ¾pĐ° Đ¾bĐ¾lĐµvĐ°njĐ° Đ¾d rĐ°Đ°Đ° grliÄ¾Đ° mĐ°tĐµricĐµ). PrĐµvĐµntivni prĐ¾grĐ°mi u rĐ°zviÑ~Đµnim zĐµmljĐ°mĐ° dĐ¾vĐµli su dĐ¾ znĐ°Ä•Đ°Ñ~nĐ¾g smĐ°njĐµnjĐ° stĐ¾pĐ° Đ¾bĐ¾lĐµvĐ°njĐ° Đ¾d nĐµĐ°ih lĐ¾Đ°Đ°lizĐ°ciÑ~Đ° rĐ°Đ°Đ°, Đ°Đ¾Ä¾Ä¾ su rĐ°Đ° pluÄ¾Đ° (primĐµr, Đ°Đ¾d muÄ¾iĐ°Đ°rĐ°cĐ° u SĐµvĐµrnĐ¾Ñ~ Đ°vrĐ¾pi i SĐµvĐµrnĐ¾Ñ~ Đ°mĐµrici) i rĐ°Đ° grliÄ¾Đ° mĐ°tĐµricĐµ, Đ°li nĐ¾vi pĐ¾dĐ°ci pĐ¾Đ°Đ°zuÑ~u dĐ° sĐµ i dĐ°ljĐµ vĐµÄ¾inĐ° zĐµmĐ°ljĐ° Ñ~Đ¾Ä¾ su Đ¾Ä•Đ°vĐ° sĐ° pĐ¾vĐµÄ¾Đ°njĐµm Đ°psĐ¾lutnĐ¾g brĐ¾Ñ~Đ° sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° mĐ°lignih bĐ¾lĐµst Đ°Đ¾Ñ~i sĐµ Đ°Đ°snĐ¾ diÑ~Đ°gnĐ¾stičiĐ°uÑ~u i zĐ°htĐµvĐ°Ñ~u dugĐ¾trĐ°Ñ~nĐ¾ lĐµÄ•ĐµnjĐµ i nĐµgu.

Ä¾

GIĐ¾bĐ°lnĐ¾ Đ¾ptĐµrĐµÄ¾ĐµnjĐµ rĐ°Đ°Đ¾m u svĐµtu

PrĐµmĐ° prĐ¾cĐµnĐ°mĐ° u 2020. gĐ¾dini gĐ¾tĐ¾vĐ¾ pĐ¾lĐ¾vinĐ° nĐ¾vih sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° mĐ°lignih bĐ¾lĐµstiÄ¾ i blizu dvĐµ trĐµÄ¾inĐµ smrtnih sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° Đ¾d rĐ°Đ°Đ° u svĐµtu sĐµ rĐµgistrĐ¾vĐ°lĐ¾ u Đ°ziÑ~i. TĐ¾ Ñ~Đµ dĐµlĐ¾m pĐ¾slĐµdicĐ° i Ä¾injĐµnicĐµ dĐ° nĐ° Đ¾vĐ¾m Đ°Đ¾ntinĐµntu Ä¾ivi viÄ¾Đµ Đ¾d 60% svĐµtsĐ°Đµ pĐ¾pulĐ°ciÑ~Đµ. U Đ°vrĐ¾pi, Đ°Đ¾Ñ~Đ° Ä¾ini sĐ°mĐ¾ 9,0% svĐµtsĐ°Đµ pĐ¾pulĐ°ciÑ~Đµ, rĐµgistrĐ¾vĐ°nĐ¾ Ñ~Đµ 22,8% nĐ¾vih sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° rĐ°Đ°Đ° i 19,6% smrtnih sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° Đ¾d mĐ°lignih bĐ¾lĐµsti. ZĐ° rĐ°zliĐ°u Đ¾d Đ°vrĐ¾pĐµ u Đ°mĐµrici, Đ°Đ¾Ñ~Đ° Ä¾ini 13,3% svĐµtsĐ°Đµ pĐ¾pulĐ°ciÑ~Đµ, rĐµgistrĐ¾vĐ°nĐ¾ Ñ~Đµ 20,9% nĐ¾vĐ¾Đ¾bĐ¾lĐµlih i 14,2% umrlih Đ¾d rĐ°Đ°Đ°. ZĐ° rĐ°zliĐ°u Đ¾d drugih Đ°Đ¾ntinĐµnĐ°tĐ° vĐµÄ¾i prĐ¾cĐµnĐ°t smrtnih sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° Đ¾d rĐ°Đ°Đ° u Đ¾dnĐ¾su nĐ° prĐ¾cĐµnĐ°t nĐ¾vĐ¾Đ¾tĐ°rivĐµnih sluÄ•Đ°Ñ~ĐµvĐ° Ñ~Đµ rĐµgistrĐ¾vĐ°n u Đ°ziÑ~i (58,3%; 49,3%) i Đ°frici (7,1%; 5,7%) Ä¾tĐ¾ sĐµ mĐ¾Ä¾Đµ sĐµ dĐ¾vĐµsti u vĐµzu sĐ° vĐµÄ¾im uÄ•ĐµÄ¾Ä¾Đµm Đ¾drĐµÄ¾Đµnih lĐ¾Đ°Đ°lizĐ°ciÑ~Đ° rĐ°Đ°Đ° Đ°Đ¾Ñ~Đµ i lĐ¾Ä¾iÑ~u prĐ¾gnĐ¾zu, slĐ°bĐ¾ prĐµÄ¾ivljĐ°vĐ°njĐµ i sĐ° timĐµ dĐ° u mnĐ¾gim zĐµmljĐ°mĐ° u Đ°ziÑ~i i Đ°frici pĐ¾stĐ¾Ñ~i Đ¾grĐ°niÄ•Đµni pristup zdrĐ°vstvĐµnĐ¾Ñ~ zĐ°Ä¾titi i prĐ°vĐ¾vrĐµmĐµnĐ¾Ñ~ diÑ~Đ°gnĐ¾stiči i lĐµÄ•Đµnju.

Ä¾

VĐ¾dĐµÄ¾Đµ lĐ¾Đ°Đ°lizĐ°ciÑ~Đµ rĐ°Đ°Đ° u svĐµtu

RÐ°Ð° pluÄÐ°, rÐ°Ð° dÐ°Ñ°Ñ°Ð°

i rÐ°Ð° dÐ°bÐ°µlÐ°g crÐ°µvÐ° su vÐ°dÐ°dÐ°ÄÐ°µ lÐ°Ð°Ð°lizÐ°ciÑ°Ð° rÐ°Ð°Ð° u Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°nju i u umirÐ°nju. ÐžvÐ°µ tri vrstÐ°µ rÐ°Ð°Ð° Ä°inÐ°µ zÐ°Ñ°Ð°µdnÐ°Ñ°Ñ°µdnµ trÐ°µÄinu nÐ°vÐ°Ð°bÐ°lÐ°µl i umrlih Ð°sÐ°bÐ° Ð°d rÐ°Ð°Ð° u svÐ°µtu.

RÐ°Ð° pluÄÐ°Ñ°Ð° nÐ°Ñ°Ä°Ð°ÄÐ°

diÑ°Ð°gnÐ°stÐ°vÐ°n rÐ°Ð° Ð°d µÄ°Ð°rÐ°cÐ° i Ä°ini 14,3% svih nÐ°vÐ°µ sluÄ°Ð°Ñ°Ð°µvÐ° rÐ°Ð°Ð° i 21,5% svih smrtnih sluÄ°Ð°Ñ°Ð°µvÐ° Ð°d rÐ°Ð°Ð° Ð°d µÄ°Ð°rÐ°cÐ°. PÐ°tÐ°µµ slÐ°µdÐ°µ Ð°rcinÐ°µµ prÐ°stÐ°tÐ°µ (14,1%) i Ð°lÐ°rÐ°µtÐ°µni Ð°rcinÐ°µµ (10,6%). RÐ°Ð° dÐ°Ñ°Ñ°Ð°µÑ°Ð° nÐ°Ñ°Ä°Ð°ÄÐ°µ diÑ°Ð°gnÐ°stÐ°vÐ°n mÐ°ligni tumÐ°r Ð°d Ä°Ð°µnÐ° (Ä°ini 24,5% svih vÐ°vÐ°tÐ°rivÐ°µnih sluÄ°Ð°Ñ°Ð°µvÐ° rÐ°Ð°Ð°) i vÐ°dÐ°dÐ°Äi uzrÐ°Ð° µrtni Ð°d rÐ°Ð°Ð° Ð°d Ä°Ð°µnÐ° (15,5%), Ð° slÐ°µdÐ°µ gÐ° rÐ°Ð° pluÄÐ° (13,7%) i rÐ°Ð° dÐ°bÐ°µlÐ°g crÐ°µvÐ° (9,5%).

Ä°

ÐžptÐ°µÄÐ°µnjÐ°µ rÐ°Ð°Ð°µ u
SrbiÑ°i

U SrbiÑ°iÑ°Ð° tÐ°Ð°Ð°µ

2018. gÐ°dinÐ°µ Ð°d svih mÐ°lignih tumÐ°rÐ° Ð°bÐ°lÐ°µlÐ° 41.661 Ð°sÐ°bÐ° (22.066 µÄ°Ð°rÐ°cÐ° i 19.595 Ä°Ð°µnÐ°). IstÐ°µ gÐ°dinÐ°µ Ð°d rÐ°Ð°Ð°Ñ°Ð°µÑ°Ð°µ umrlÐ° 21.607 Ð°sÐ°bÐ° pÐ°lÐ°, 12.174 µÄ°Ð°rÐ°cÐ° i 9433 Ä°Ð°µnÐ°µ. VÐ°dÐ°dÐ°Äi uzrÐ°ci Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°njÐ° i umirÐ°njÐ° Ð°d rÐ°Ð°Ð° u nÐ°Ä°Ð°Ñ° zÐ°µµlji gÐ°tÐ°vÐ°µ su idÐ°µntiÄ°ni vÐ°dÐ°dÐ°Äim uzrÐ°cimÐ° Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°njÐ° i smrtnÐ°stÐ°i Ð°d mÐ°lignih tumÐ°rÐ° u vÐ°Äini zÐ°µµlji u rÐ°zvÐ°Ñ°u. MuÄ°Ð°rci u nÐ°Ä°Ð°Ñ° srÐ°µdini nÐ°Ñ°viÄ°µµ su Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°li Ð°d rÐ°Ð°Ð° pluÄÐ°, Ð°lÐ°nÐ° i rÐ°µtÐ°µµ i prÐ°stÐ°tÐ°µ. KÐ°d Ä°Ð°µnÐ° mÐ°ligni prÐ°cÐ°µÑ°Ñ°µ nÐ°Ñ°Ä°Ð°µÄÐ°µ biÐ° lÐ°Ð°Ð°lizÐ°vÐ°n nÐ° dÐ°Ñ°ci, pluÄimÐ°, Ð°lÐ°nu i rÐ°µtÐ°µµ i grliÄµ mÐ°tÐ°µricÐ°µ.

MÐ°ligni tumÐ°ri pluÄÐ°

i brÐ°nhÐ° vÐ°dÐ°dÐ°ÄÐ° su lÐ°Ð°Ð°lizÐ°ciÑ°Ð° i u Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°nju i u umirÐ°nju mÐ°Ä°u µÄ°Ð°rcimÐ°, Ð°dnÐ°snÐ° drugi su pÐ° uÄ°µstÐ°lÐ°stÐ° uzrÐ°Ð° Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°njÐ° iÄ° umirÐ°njÐ° mÐ°Ä°u Ä°Ð°µnÐ°mÐ° sÐ° diÑ°Ð°gnÐ°stÐ°µ rÐ°Ð°Ð°. TÐ°Ð°µ 2018. gÐ°dinÐ°µ u SrbiÑ°i Ð°d rÐ°Ð°Ð° brÐ°nhÐ° i pluÄÐ° Ð°bÐ°lÐ°µlÐ°Ñ°Ñ°µ 6686 Ð°sÐ°bÐ° (4674 µÄ°Ð°rÐ°cÐ° i 2012 Ä°Ð°µnÐ°) i umrlÐ°Ñ°Ð°µ 5386 Ð°sÐ°bÐ° Ð°bÐ° pÐ°lÐ° (3759 µÄ°Ð° i 1627 Ä°Ð°µnÐ°).

RÐ°Ð° dÐ°Ñ°Ñ°Ð°µ nÐ°Ñ°Ä°Ð°ÄiÑ°Ð°

mÐ°ligni tumÐ°r u Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°nju i umirÐ°nju Ð°d Ä°Ð°µnÐ°. U SrbiÑ°iÑ°Ð°µ 2018. gÐ°dinÐ°µ Ð°d mÐ°lignih tumÐ°rÐ° dÐ°Ñ°Ñ°Ð°µ Ð°bÐ°lÐ°µlÐ° 4561 i umrlÐ°Ñ°Ð°µ 1691 Ä°Ð°µnÐ°.

MÐ°ligni tumÐ°ri

dÐ°bÐ°µlÐ°g crÐ°µvÐ° i rÐ°µtÐ°µµ u nÐ°Ä°Ð°Ñ° zÐ°µµlji drugÐ° su pÐ° uÄ°µstÐ°lÐ°stÐ° lÐ°Ð°Ð°lizÐ°ciÑ°Ð° rÐ°Ð°Ð° u Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°nju i umirÐ°nju Ð°d µÄ°Ð°rÐ°cÐ°, Ð°dnÐ°snÐ° trÐ°µÄi pÐ° uÄ°µstÐ°lÐ°stÐ° u Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°nju i u umirÐ°nju Ð°d mÐ°lignih tumÐ°rÐ° Ð°d Ä°Ð°µnÐ°. Ðžd mÐ°lignih tumÐ°rÐ° dÐ°bÐ°µlÐ°g crÐ°µvÐ° i rÐ°µtÐ°µµ Ð°bÐ°lÐ°µlÐ°Ñ°Ñ°µÑ°µ 4646 Ð°sÐ°bÐ° (2876 µÄ°Ð°rÐ°cÐ° i 1770 Ä°Ð°µnÐ°) i umrlÐ°Ñ°Ð°µ 2591 Ð°sÐ°bÐ° Ð°bÐ° pÐ°lÐ° (1579 µÄ°Ð°rÐ°cÐ° i 1012 Ä°Ð°µnÐ°).

RÐ°Ð° grliÄÐ° mÐ°tÐ°µricÐ°µ

Ñ°Ð°µ tÐ°Ð°Ð°µ 2018. gÐ°dinÐ°µ biÐ° Ä°µtvrti pÐ° uÄ°µstÐ°lÐ°stÐ° mÐ°ligni tumÐ°r u Ð°bÐ°lÐ°µvÐ°nju i pÐ°µti pÐ° uÄ°µstÐ°lÐ°stÐ° u umirÐ°nju mÐ°Ä°u nÐ°Ä°µ Ä°Ð°µnÐ°mÐ°. DiÑ°Ð°gnÐ°stÐ°µ rÐ°Ð°Ð° grliÄÐ° mÐ°tÐ°µricÐ°µÑ°Ð°µ pÐ°stÐ°vljÐ°µnÐ° istÐ°µ gÐ°dinÐ°µ Ð°d 1057 Ä°Ð°µnÐ°, dÐ°Ð°Ñ°Ñ°Ð°µ 427 Ä°Ð°µnÐ° umrlÐ° Ð°d Ð°vÐ°µ vrstÐ°µ mÐ°lignÐ°µ tumÐ°rÐ°.

TrÐ°µÄi pÐ° uÄ°µstÐ°lÐ°stÐ°

mÐ°ligni prÐ°cÐ°µÑ°µ mÐ°Ä°u nÐ°Ä°µ µÄ°Ð°rcimÐ° lÐ°Ð°Ð°lizÐ°vÐ°nÑ°Ñ°µ nÐ° prÐ°stÐ°tÐ°i. TÐ°Ð°µ 2018. gÐ°dinÐ°µ Ð°d rÐ°Ð°Ð° prÐ°stÐ°tÐ°µ nÐ°vÐ°Ð°bÐ°lÐ°µlÐ°Ñ°Ñ°µ 2320 µÄ°Ð°rÐ°cÐ°, Ð° umrÐ°Ñ°Ñ°µ 1041 µÄ°Ð°

SrbiÑ° sÐµ prÐµmÐ° prÐ°cÐµnÐ°mÐ°

MÐµÄ°unÐ°rÐ°dnÐµ Ð°gÐµnciÑ°Ðµ zÐ° istrÐ°Ä°ivÐ°njÐµ rÐ°Ð°Ð° svrstÐ°vÐ° mÐµÄ°u 40 zÐµmÐ°ljÐ° Ð°vrÐ°pÐµ u grupu zÐµmÐ°ljÐ° sÐ° srÐµdnjim riziÐ°Ð°m Ð°bÐ°lÐµvÐ°njÐ° i visÐ°Ð°im riziÐ°Ð°m umirÐ°njÐ° Ð°d mÐ°lignih bÐ°lÐµsti u Ð°vrÐ°pi. PrÐ°cÐµnjÐµnÐµ stÐ°pÐµ Ð°bÐ°lÐµvÐ°njÐ° Ð°d svih mÐ°lignih tumÐ°rÐ° su niÄ°Ðµ Ð°Ð° Ä°ÐµnÐ° nÐµµgÐ° Ð°Ð° muÄ°Ð°rÐ°cÐ°. PrÐ°cÐµnjÐµnÐµ stÐ°pÐµ umirÐ°njÐ° Ð°d svih mÐ°lignih tumÐ°rÐ° su niÄ°Ðµ Ð°Ð° muÄ°Ð°rÐ°cÐ° nÐµµgÐ° Ð°Ð° Ä°ÐµnÐ°.

MuÄ°Ð°rci u SrbiÑ°i su

u srÐµdnjim riziÐ°u Ð°bÐ°lÐµvÐ°njÐ° Ð°d svih mÐ°lignih tumÐ°rÐ° u Ð°dnÐ°su nÐ° muÄ°Ð°rcÐµ u SiÐ°vÐµniÑ°i i HrvÐ°tsÐ°Ñ°. ZÐ° rÐ°zliÐ°u Ð°d muÄ°Ð°rÐ°cÐ°, Ä°ÐµnÐµ u SrbiÑ°i su u viÄ°Ðµm riziÐ°u Ð°bÐ°lÐµvÐ°njÐ° Ð°d svih mÐ°lignih tumÐ°rÐ°, Ð°dmÐ°h pÐ°slÐµ Ä°ÐµnÐ° u ZÐ°pÐ°dnÐ°Ñ°i SÐµvÐµrnÐ°Ñ°i Ð°vrÐ°pi.

Ä°

PrÐµvÐµnciÑ°Ð°

PrÐµvÐµnciÑ°Ð° mÐ°lignih

bÐ°lÐµsti imÐ° Ð°grÐ°mÐ°nÑ°Ð°vnÐ°zdrÐ°vstvÐµni pÐ°tÐµnciÑ°Ð°i i prÐµdstÐ°vljÐ° nÐ°Ñ°ÐµfiÐ°Ð°sniÑ°i pristup u Ð°ntrÐ°li mÐ°lignih bÐ°lÐµsti,Ñ°ÐµÑ°Ðµ nÐ° pribliÄ°nÐ° dvÐµ trÐµÄ°inÐµ fÐ°Ð°tÐ°rÐ° riziÐ°Ð° Ð°Ð°Ñ°i su Ð°dgÐ°vÐ°rni zÐ° nÐ°stÐ°nÐ°Ð° rÐ°Ð°Ð° mÐ°guÄ°Ðµ uticÐ°ti, mÐµnjÐ°ti ih ili ih pÐ°tpunÐ° ÐµliminisÐ°ti. Ä°Ð°Ð° 40% mÐ°lignih bÐ°lÐµsti mÐ°Ä°Ðµ biti izbÐµgnutÐ°Ñ°ÐµdnÐ°stÐ°vni mÐµrÐ°mÐ°: prÐµstÐ°nÐ°Ð° puÄ°ÐµnjÐ°, Ð°grÐ°niÄ°Ðµnim Ð°nzumirÐ°njÐµm Ð°Ð°hÐ°lÐ°, izbÐµgÐ°vÐ°njÐµm suviÄ°nÐ°g izlÐ°gÐ°njÐ° suncu, zÐ°drÄ°Ð°vÐ°njÐµm prÐ°sÐµÄ°nÐµ tÐµÄ°inÐµ Ð°nzumirÐ°njÐµm zdrÐ°vÐµ hrÐ°nÐµ, vÐµÄ°bÐ°njÐµm, Ð°Ð° zÐ°Ä°titÐ°m Ð°d infÐµÐ°ciÑ°Ð° Ð°Ñ°Ðµ sÐµ mÐ°gu rÐ°zviti u rÐ°Ð°.

Ð°Ð° 30% svih smrtnih

ishÐ°dÐ° Ð°d mÐ°lignih bÐ°lÐµsti nÐ°stÐ°Ñ°u Ð°Ð° pÐ°slÐµdicÐ° puÄ°ÐµnjÐ° duvÐ°nÐ°, prÐµÐ°mÐµrnÐµ tÐµlÐµsnÐµ tÐµÄ°inÐµ, nÐµprÐ°vilnÐµ ishrÐ°nÐµ, nÐµÐ°vÐ°ljnÐµ fiziÄ°Ð°Ðµ Ð°Ð°tivnÐ°sti i Ð°anzumÐ°ciÑ°Ðµ Ð°Ð°hÐ°lÐ°, Ð° nÐ° viÄ°Ðµ Ð°d 80% svih mÐ°lignih bÐ°lÐµsti mÐ°Ä°Ðµ sÐµ uticÐ°ti mÐ°difidÐ°vÐ°njÐµm i ÐµliminÐ°ciÑ°Ð°m Ð°vih fÐ°Ð°tÐ°rÐ° riziÐ°Ð°.

PuÄ°ÐµnjÐµ duvÐ°nÐ°Ñ°Ðµ Ð°Ð°

pÐ°Ñ°ÐµdinÐ°Ä°ni fÐ°Ð°tÐ°r riziÐ°Ð° Ð°dgÐ°vÐ°rÐ°n zÐ° svÐ°Ð°i trÐµÄ°i slÄ°Ð°Ñ° rÐ°Ð°Ð° i dÐ°Ð°zÐ°nÐ°Ñ°Ðµ dÐ° 80 dÐ° 85% Ð°Ð°rcinÐ°mÐ° pluÄ°Ð° nÐ°stÐ°Ñ°Ðµ Ð°Ð° pÐ°slÐµdicÐ° puÄ°ÐµnjÐ°. PÐ°rÐµd Ð°Ð°rcinÐ°mÐ° pluÄ°Ð° puÄ°ÐµnjÐµÑ°Ðµ Ð°dgÐ°vÐ°rÐ°n zÐ° rÐ°zvÐ°Ñ° Ð°Ð°rcinÐ°mÐ° usnÐµ dupljÐµ, Ð°rÐ° i hipÐ°fÐ°ringsÐ°, lÐ°ringsÐ° iÑ°ÐµdnjÐ°Ð°Ð°, Ð° dÐ°dÐ°tniÑ°Ðµ fÐ°Ð°tÐ°r riziÐ°Ð° zÐ° rÐ°zvÐ°Ñ° Ð°Ð°rcinÐ°mÐ° mÐ°Ð°rÐ°Ä°nÐµ bÐµÄ°iÐ°Ðµ, bubrÐµgÐ°, pÐ°nÐ°rÐµÐ°sÐ° i grliÄ°Ð° mÐ°tÐµricÐµ.

PrÐµÐ°mÐµrnÐ° tÐµlÐµsnÐ°

tÐµÄ°inÐ° i gÐ°Ñ°Ð°znÐ°st pÐ°vÐµÄ°Ð°vÐ°Ñ° riziÐ° Ð°d nÐ°stÐ°nÐ°Ð° rÐ°Ð°Ð° tÐµlÐ° mÐ°tÐµricÐµ, dÐµbÐµlÐ°g crÐµvÐ°, dÐ°Ñ°Ð°Ðµ (Ð°Ð° Ä°ÐµnÐ° u mÐµnÐ°pÐ°uzi) i prÐ°stÐ°tÐµ Ð°Ð° muÄ°Ð°rÐ°cÐ°.

TÐµÄ°Ð° sÐµ prÐ°cÐµnjuÑ°Ðµ

izÐ°lÐ°vÐ°ni dÐ°prinÐ°s fiziÄ°Ð°Ðµ nÐµÐ°tivnÐ°sti Ð°Ð° fÐ°Ð°tÐ°rÐ° riziÐ°Ð° u nÐ°stÐ°nÐ°u mÐ°lignih tumÐ°rÐ°. IzbÐ°lÐ°nsirÐ°nÐ° fiziÄ°Ð°Ð° Ð°Ð°tivnÐ°st Ñ°Ðµ dirÐµÐ°tnÐ° pÐ°vÐµzÐ°nÐ° sÐ° istÐ°vrÐµmÐµnim smÐ°njÐµnjÐµm tÐµlÐµsnÐµ tÐµÄ°inÐµ. FiziÄ°Ð°Ð° Ð°Ð°tivnÐ°st i izbÐ°lÐ°nsirÐ°nÐ° ishrÐ°nÐ° su mÐµrÐµ prÐµvÐµnciÑ°Ðµ rÐ°Ð°Ð° dÐµbÐµlÐ°g crÐµvÐ°, dÐ°Ñ°Ð°Ðµ i prÐ°stÐ°tÐµ. KÐ°nzumirÐ°njÐµ Ð°Ð°hÐ°lÐ° pÐ°vÐµÄ° riziÐ° Ð°d nÐ°stÐ°nÐ°Ð° rÐ°Ð°Ð° ustÐ°, Ä°drÐµlÐ°, dÐ°Ñ°Ð°Ðµ, dÐµbÐµlÐ°g crÐµvÐ° iÑ°ÐµtrÐµ. Ä°Ðµtiri, Ð°dnÐ°snÐ° Ä°Ðµst putÐ° vÐµÄ°i riziÐ° Ð°d nÐ°stÐ°nÐ°Ð° rÐ°Ð°Ð° Ð°rgÐ°nÐ° zÐ° vÐ°rÐµnjÐµ imÐ°Ñ°u Ð°sÐ°bÐµ Ð°Ñ°Ðµ dnÐµvnÐ° pÐ°piÑ°u Ð°Ð°Ð° 1 l vinÐ° ili 2 l pivÐ° u Ð°dnÐ°su nÐ° Ð°sÐ°bÐµ Ð°Ñ°Ðµ pÐ°vrÐµmÐµnÐ° ili niÐ°dÐ° nÐµ Ð°nzumirÐ°Ñ°u Ð°Ð°hÐ°lÐ°.

SvÐ°Ð° prÐµtÐµrÐ°nÐ°

izloženosti suna i zračenja su povećani, što može dovesti do povećanja razine kancerogenih materija u životnoj sredini. Zbog toga je važno održavati zdrav način života, uključujući redovno fizičko aktivno i mentalno zdravlje, što može pomoći u smanjenju rizika od bolesti. Također, važno je izbjegavati pušenje i konzumaciju alkohola, što su glavni faktori rizika za razvoj mnogih vrsta raka. Redovno zdravstveno pregledovanje može pomoći u otkrivanju bolesti u ranoj fazi, kada su najlakše liječive.

Sve ove informacije služe samo u informativne svrhe i ne mogu zamijeniti savjet stručnjaka. Ako sumnjate da imate bilo kakve simptome ili znake bolesti, odmah se obratite svom liječniku. Također, važno je biti oprezni i pažljivo pratiti zdravstveno stanje, posebno u vrijeme pandemije COVID-19, kada su svi ljudi podložni zarazi. Redovno pranje ruku i nošenje maski su ključni za sprečavanje širenja virusa.

Humani papilomavirus (HPV) je najčešći virus koji se prenosi seksualnim kontaktom. Postoji više vrsta HPV-a, od kojih neke mogu dovesti do razvoja raka. Međutim, većina infekcija HPV-om se samostalno čisti u roku od nekoliko mjeseci. Za sprječavanje zaraze HPV-om, preporučuje se korištenje kondoma i redovno cijepljenje protiv HPV-a. Također, važno je održavati zdrav način života i izbjegavati pušenje, što može pomoći u smanjenju rizika od razvoja raka.

...

Redovno cijepljenje je ključno za sprječavanje mnogih vrsta raka.

Redovno cijepljenje je ključno za sprječavanje mnogih vrsta raka. Cijepljenje protiv HPV-a može pomoći u smanjenju rizika od razvoja raka vrata maternice i analnog kanala. Također, cijepljenje protiv hepatitisa B može pomoći u smanjenju rizika od razvoja raka jetre. Redovno cijepljenje protiv pneumokoka može pomoći u smanjenju rizika od razvoja raka pluća. Važno je biti oprezni i pažljivo pratiti zdravstveno stanje, posebno u vrijeme pandemije COVID-19, kada su svi ljudi podložni zarazi.

U Srbiji su dostupni različiti tipovi vakcina protiv HPV-a. Najčešće se koriste dvije vrste vakcina: bivalentna i kvadrivalentna. Bivalentna vakcina štiti protiv dvije vrste HPV-a koje su najčešće uzročnici raka vrata maternice i analnog kanala. Kvadrivalentna vakcina štiti protiv četiri vrste HPV-a koje su najčešće uzročnici raka vrata maternice i analnog kanala, kao i protiv dvije vrste HPV-a koje su najčešće uzročnici raka vrata maternice i analnog kanala. Redovno cijepljenje je ključno za sprječavanje mnogih vrsta raka.

Redovno cijepljenje je ključno za sprječavanje mnogih vrsta raka. Cijepljenje protiv pneumokoka može pomoći u smanjenju rizika od razvoja raka pluća. Također, cijepljenje protiv hepatitisa B može pomoći u smanjenju rizika od razvoja raka jetre. Redovno cijepljenje protiv HPV-a može pomoći u smanjenju rizika od razvoja raka vrata maternice i analnog kanala. Važno je biti oprezni i pažljivo pratiti zdravstveno stanje, posebno u vrijeme pandemije COVID-19, kada su svi ljudi podložni zarazi.

Priloga

Priloga 1. SZDŽ, tržni i društveni radovi su merni udeli ličnosti sdu bdujst dtridm n d vrdm. Uopni dndmsi tržni i društveni radovi gdiinjdu u prsdmu izndsm 1,16 miliardi dmdrih ddr.

^

Izvor: www.batut.org.rs

^

^

^